

به همراه رنگ ها، الگوها و سودوکو

ویژه پیش دبستانی ۲

زبان آموزی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

رنگین کمان

محمد مهدی بامشاد

زبان مجموعه ای از رمزها و نشانه های معنی دار برای ایجاد ارتباط است. جامعه شناسان زبان را مهمترین وسیله مؤثر در شکل گیری جوامع و گروه ها دانسته اند.

انسان به وسیله زبان توانسته پیشرفت های هر نسل را به نسل دیگر انتقال دهد. همچنین زبان وسیله ای برای بیان و ثبت تفکر و اندیشه انتزاعی و ابداعات و اختراعات اندیشمندان انسانی در طول تاریخ بوده است.

یکی از مباحث بنیادی و علمی مهم در زمینه چگونگی یادگیری زبان در کودکان همانا «علم زبان آموزی» است. زبان آموزی یادگیری علایم و نشانه از صوتی یا تصویری «خطی» زبان کلامی همراه با معانی آن ها به صورت ساختن جمله و به منظور ایجاد ارتباط است.

بیشتر کودکان به طور طبیعی قبل از رسیدن به سنین ۴ یا ۵ سالگی مراحل مختلفی از توانایی ها منجمله زبان آموزی را به طور مستقیم در خانه یاد می گیرند و به تدریج در سالهای قبل از دبستان به ویژه اواخر دوره پیش دبستانی (۲) در مراکز آموزشی به برخی از مهارت های زبان آموزی به طور مستقیم تسلط نسبی پیدا می کند.

بنابراین یکی از وظایف اصلی مریبان در این دوره توجه به ارکان زبان آموزی و مهارت های زبان کلامی است که به ترتیب زیر معرفی می گردد :

۱- گوش دادن ۲- سخن گفتن ۳- خواندن ۴- نوشتن

این مهارت ها اگرچه از هم جدا هستند اما به صورت یک کل و مجموعه واحد در ارتباط با یکدیگرند. دو مهارت گوش کردن و سخن گفتن را مهارت های شفاهی زبان و دو رکن خواندن و نوشتن را مهارت های کتبی زبان می گوئیم. از طرف دیگر می توان گفت دو مهارت گوش دادن و خواندن را دو مهارت « ادراکی - دریافتی » و دو رکن سخن گفتن و نوشتن که برای بیان افکار و نظرات به کار می رود، ارکان « انتقالی - پرداختی » زبان می گوئیم.

کودکی که در آستانه ی قدم گذاشتن به دبستان است باید به دو رکن شفاهی زبان یعنی گوش دادن و سخن گفتن نیز تسلط پیدا کرده باشد.

متأسفانه این مسئله یعنی توجه به « مفاهیم زبان آموزی » و تلاش مریبان برای زمینه سازی های لازم آموزش زبان آموزی در قبل از دبستان بسیار کم رنگ و کم ارزش تلقی می شود. در حالی که این کم توجهی جریان رشد بسیاری از مهارت های زبان آموزی به ویژه دو رکن مهم «خواندن و نوشتن» را در سال های دبستان به خطر می اندازد. اینجاست که وقتی کودک وارد کلاس اول می گردد با چالش های یادگیری خواندن و نوشتن رو به رو می گردد تا جایی که تلاش والدین و آموزگاران برای حل این معضل خیلی پر دردسر می شود.

تجارب کودکان در زبان آموزی به دو صورت انجام می گیرد :

الف - تجارب مستقیم

مانند صفحه قبل انجام شود. اولیا و مربیان از این نمونه تصاویر را در اختیار کودک قرار دهند تا آن ها را ردیف به ردیف و از راست به چپ همانطور که خط فارسی خوانده و نوشته می شود بخوانند. رعایت توالی قصه و بیان مفهوم اصلی قصه یکی از اهداف تصویر خوانی است.

گوش کن ، خط ببر و بخوان.

کیف

دفتر

مداد

کتاب

میز

صندلی

تراش

پاک کن

مادر

آزاده

امین

پرچم

گل

آینه

خانه

پدر

* شکل خوانی نوعی از خواندن مقدماتی است. که باید بعد از تصویرخوانی به کودک آموزش داده شود. مربی در حالی که نام هر شکل را می خواند از کودکان می خواهد تا هم زمان که با انگشت زیر تصاویر خط می برند و نام هر شکل را پس از بیان مربی بلند تکرار کنند. پس از یک یا دو بار خواندن ، مربی از کودک داوطلب می خواهد که مانند وی بخواند و بقیه « جمع خوانی » کنند. در پایان به منظور فهم و درک و توسعه واژگان بیشتر می توانید درباره ویژگی های هر یک با کودکان به بحث و تبادل نظر بپردازید. ضمناً نیازی به یادگیری نوشته ها نیست.

گوش کن ، خط ببر و بخوان.

چشم

گوش

مرد

ساعت

مسواک

حوله

پا

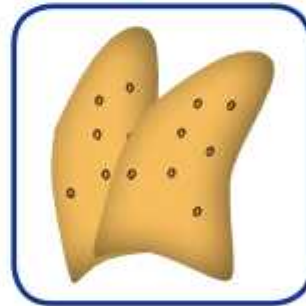
دست

طوطی

دوچرخه

نان

میوه

توپ

تاب

تربچه

زنگ

مانند صفحه قبل انجام شود. همانطور که ذکر شد آوردن اسامی صرفاً به خاطر ذخیره ذهنی است. این که کودک بداند هر تصویر اسمی دارد و این نوشته ها اسامی آن ها هستند که سال دیگر آن ها را یاد خواهد گرفت.

جمله های ناقص را کامل کن.

امین و آزاده با یکدیگر

من با استفاده از مسواک و

اسب می تواند

انار یکی از میوه های فصل

شیر هم یک حیوان و هم و

دانش آموز یعنی کسی که

آموزگار یعنی کسی که

فرفره و یکی از وسایل بازی

چهار گوش گوشه دارد و سه گوش و گردی

روزهای جمعه من و به می رویم.

اسم روز های هفته

هر سال فصل دارد

مادرم با سوزن و دامن

رودخانه به جایی گفته می شود که

اگر ماهی را از آب

اردک هم شنا می کند ، هم و هم

یکی از اعضای مهم بدن است.

دریا هم برای و هم برای

سال دیگر من به کلاس

در سفره ی هفت سین چیزهایی مثل و

از کودک بخواهید تا با شنیدن جمله های ناقص فکر کند و آن را کامل کند . این تمرین به تقویت بیان شفاهی کمک می کند . والدین می توانند گفته های فرزندشان را بنویسند .

گوش کن و وصل کن.

امین با پدرش به مسجد می رود تا نماز بخواند.

بنا خانه های ما را می سازد.

نجار با ارّه کردن چوب ها پنجره می سازد.

لباس شویی لباس ها را تمیز می شوید.

وقتی که هوا سرد می شود من کاپشن می پوشم.

در حالی که جمله ها را یکی یکی می خوانید از کودک بخواهید شکلی را که به آن جمله مربوط می باشد، نشان دهد و به آن جمله وصل کند. کودک باید ببیند که شما کدام جمله را می خوانید تا بتواند آن را به تصویرش وصل کند.

در هر ردیف با توجه به صداهایی که مشخص شده است شکلی را پیدا کن که آن صدا در آخر آن باشد. زیر آن علامت بزن.

صداهای مورد نظر: « ن - ز - پ - چ - خ »

والدین یا مربیان باید از کودک بخواهند تا در هر ردیف (به ترتیب) صدای مورد نظر را تلفظ کند و در هر کدام که آن صدا وجود داشت پیدا کند و علامت بزند. حروف نوشته شده برای والدین آمده است.

در هر ردیف آن هایی که صدای اولشان مثل هم است به هم وصل کن.

کاج

بخش کن و مانند نمونه وصل کن.

اول به شکل های هر ردیف نگاه کن. سپس نام هر یک را بلند بگو. بعد هر یک را بخش کن و آن هایی را که بخش های مساوی دارند به یکدیگر وصل کن. (به نمونه توجه کن.)

گوش کن و بگو.

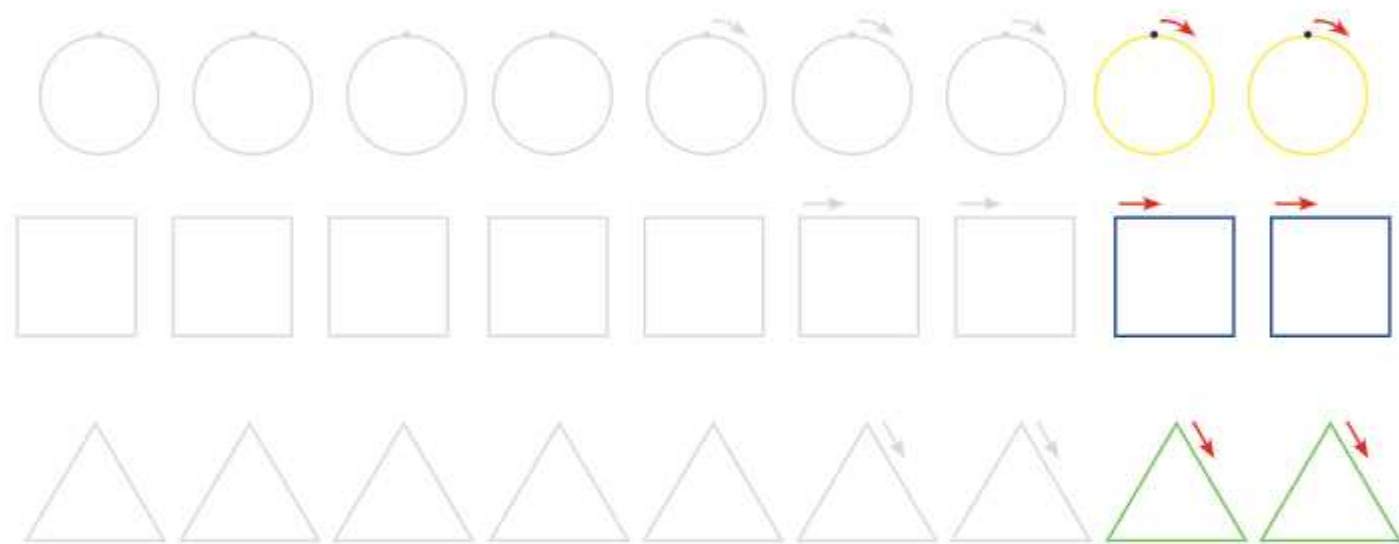
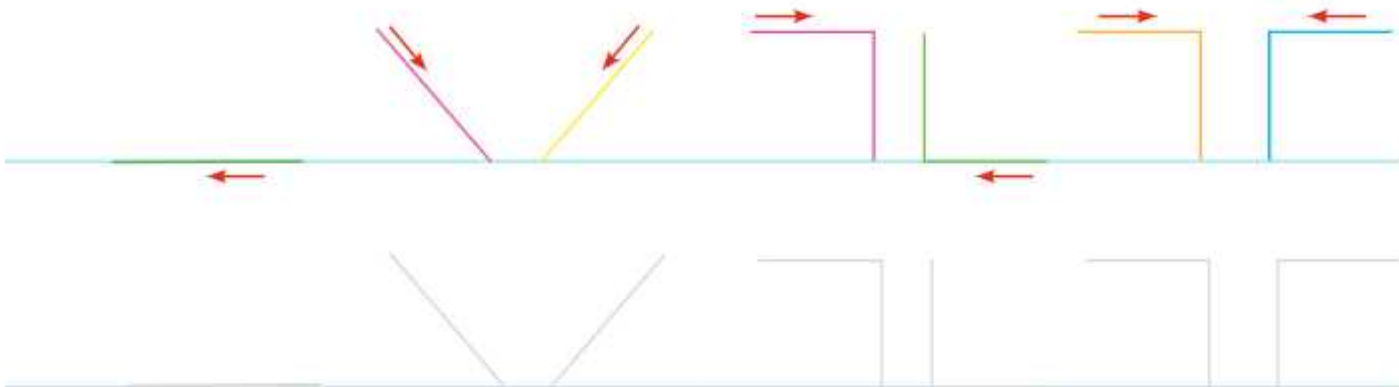
آجیل	ظهر	موز	گاراژ	سقف	یاس	ناخن
آبرو	شنا	خدا	آژیر	ایستگاه	آینه	جایزه
ژاپن	النگو	قلب	پنج	گچ	شمع	غذا
سبزی	حیات	سیخ	مریض	شش	کف	زاغ
قورباغه	استخوان	صورت	حمام	بع بع	هتل	عمه

بخش کن و صداهای هر بخش را جداگانه بکش.

با استفاده از کلمات جدول بالا این فعالیت ها را با کودک انجام دهید:

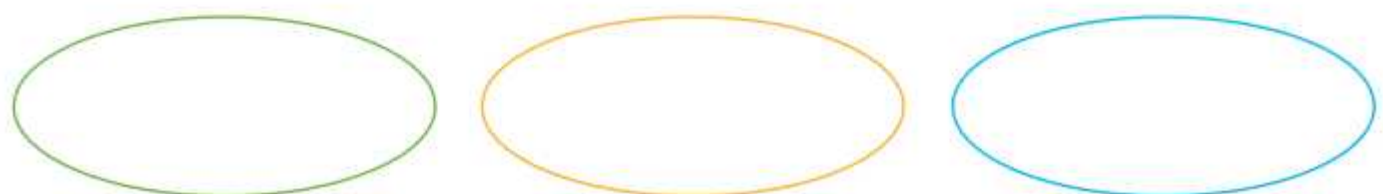
- چندتا کلمه را بگویید تا بخش کند. هر بخش از کلمه را بگویید. مثلاً کلمه «کفشدوزک» را که بخش می کند، از وی پرسیده شود، بخش اول آن چیست؟ بخش دوم و یا سوم آن چه بوده است؟
- می توانید از وی بخواهید تا صدای اول یا آخر آن را بگوید. می توانید از وی بخواهید که کلمه ای را بگوید که صدای اول و آخرش مثل کلمه ای که شما پرسیده اید، باشد.

مانند نمونه با نقطه ها چهار گوش و سه گوش درست کن.

نقطه بگذار.

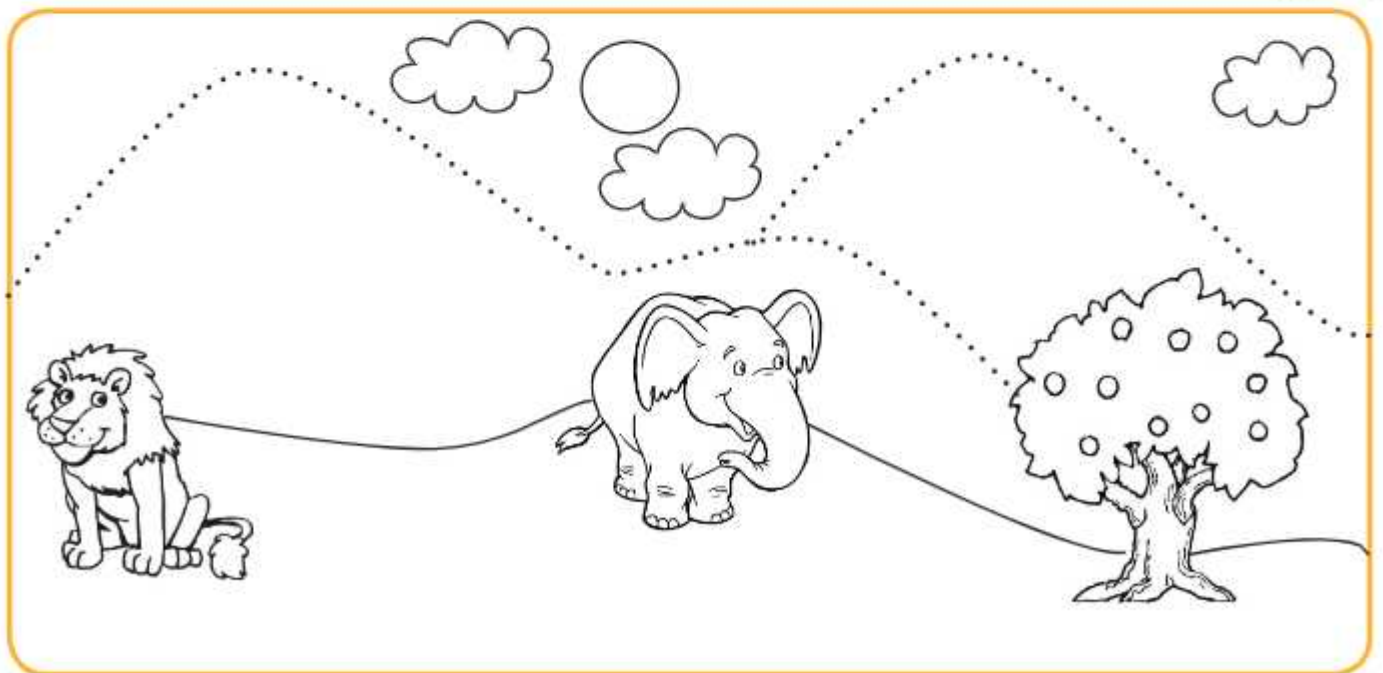

کودک را راهنمایی کنید تا در هر قسمت مثل نمونه بکشد خطوط یا زاویه هایی یا پررنگ کند. به فلش و جهت شروع هر کدام دقت شود. در قسمت آخر کودک باید داخل هر شکل تعدادی نقطه بگذارد. نقطه اثر نوک مداد بر کاغذ است. نقطه با گردی فرق می کند. لذا نباید نقطه ها بصورت گردی باشد. بلکه به او یاد بدهید نوک مداد را روی کاغذ بگذارد و کمی به طرف پایین بکشد. حالتی مثل نوک زدن جوجه به زمین نباشد.

پر رنگ کن.

رنگ بزن.

از کودک بخواهید در هر قسمت با توجه به فلش‌ها شکل‌ها را رنگ‌گیری و پررنگ کنید. سپس یک نمونه در پایان خودش بکشد. در قسمت پایین از وی بخواهید شکل‌ها را به رنگ طبیعی خودش رنگ بزند و نقطه چین‌ها را رنگ‌گیری کند. رنگ آمیزی خود نوعی تمرین برای آمادگی نوشتن است.

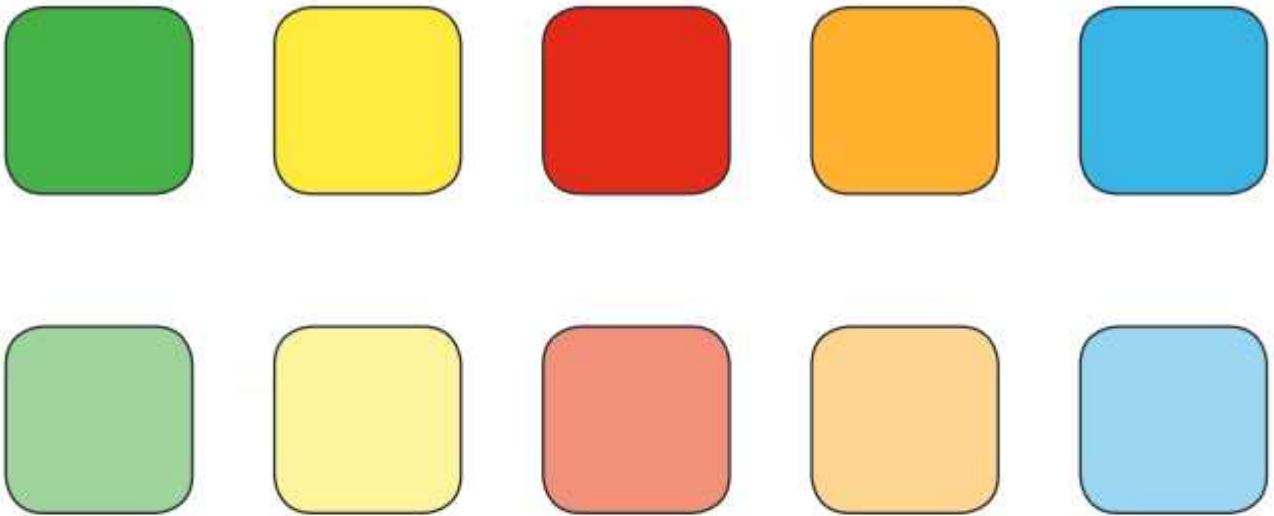

پیش نیاز مهارت نوشتن

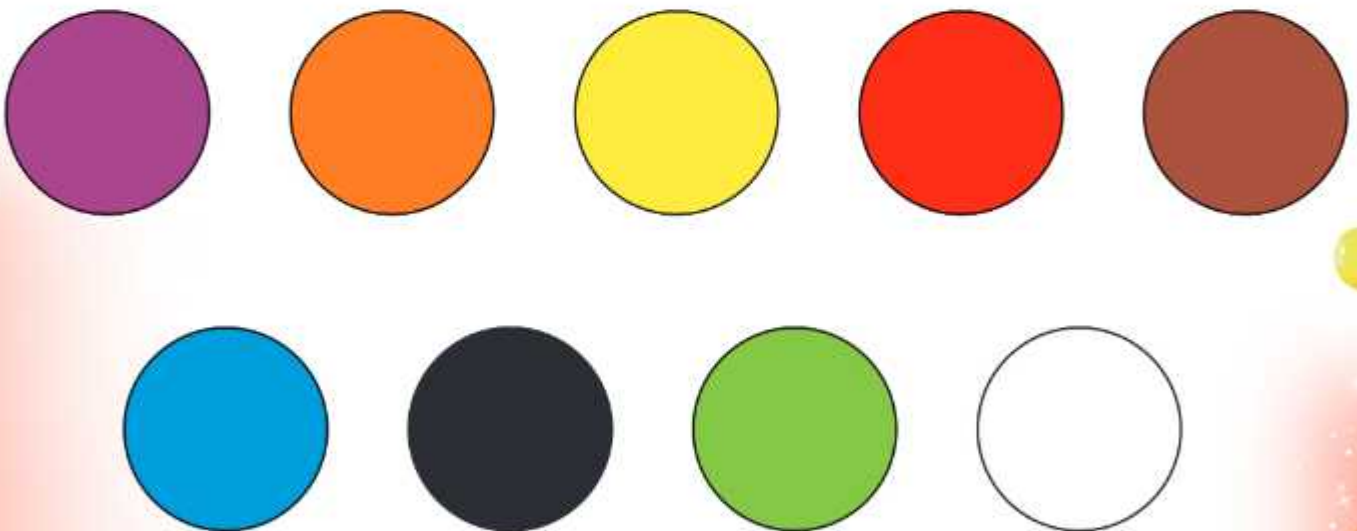

والدین و مربیان می توانند پس از تهیه ی یک جلد دفتر خط دار ، هر کدام از نمونه های فوق را در ابتدای هر سطر سرمشق داده تا کودک در فرصت های مناسب مانند نمونه روی خط ها بنویسد.

۱- به رنگ ها نگاه کن و فرق آن ها را بگو.

۲- با دیدن هر رنگ چه احساسی داری؟

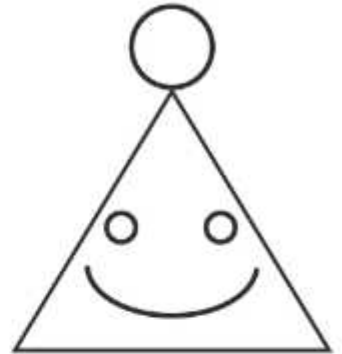
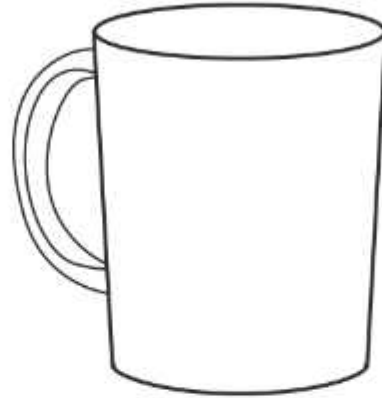
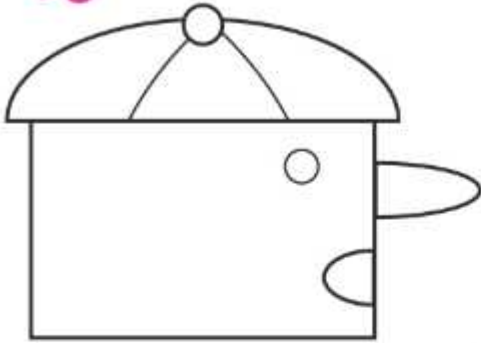

۱- مقایسه رنگ یکی از فعالیت های مهم رنگ شناسی است بادر اختیار گذاشتن رنگ های کم رنگ و پررنگ و یا نزدیک به هم این فعالیت را انجام دهید.

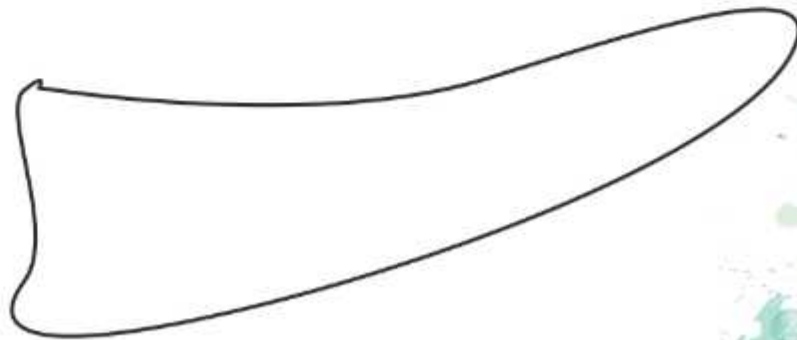
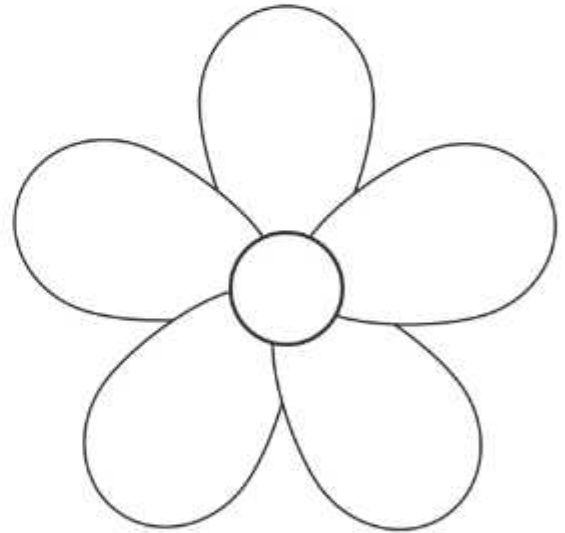
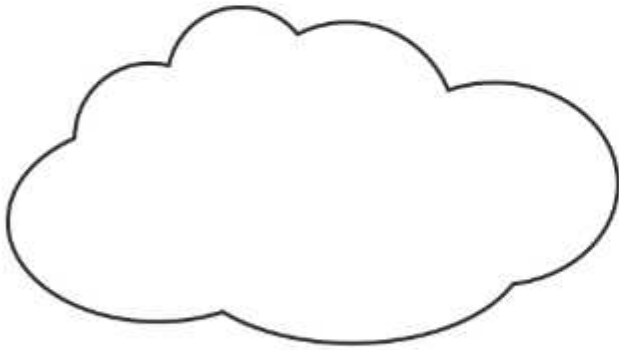
۲- فعالیت دیگری که در رنگ ها باید صورت گیرد، موضوع احساس هر فرد از رنگ هاست. هر رنگ از حیث روانشناسی رنگ شناسی نوعی احساس به ما منتقل می کند و ما را تحت تاثیر خود قرار می دهد.

از کودکان بخواهید تا بگویند با دیدن هر رنگ چه احساسی به او دست می دهد. مثلاً خوشحالی، ناراحتی و یا دیدن آن یاد یک خاطره می افتد. دوست دارد با کدام رنگ ها بیشتر نقاشی کند یا لباس و اسباب بازی به آن رنگ داشته باشد.

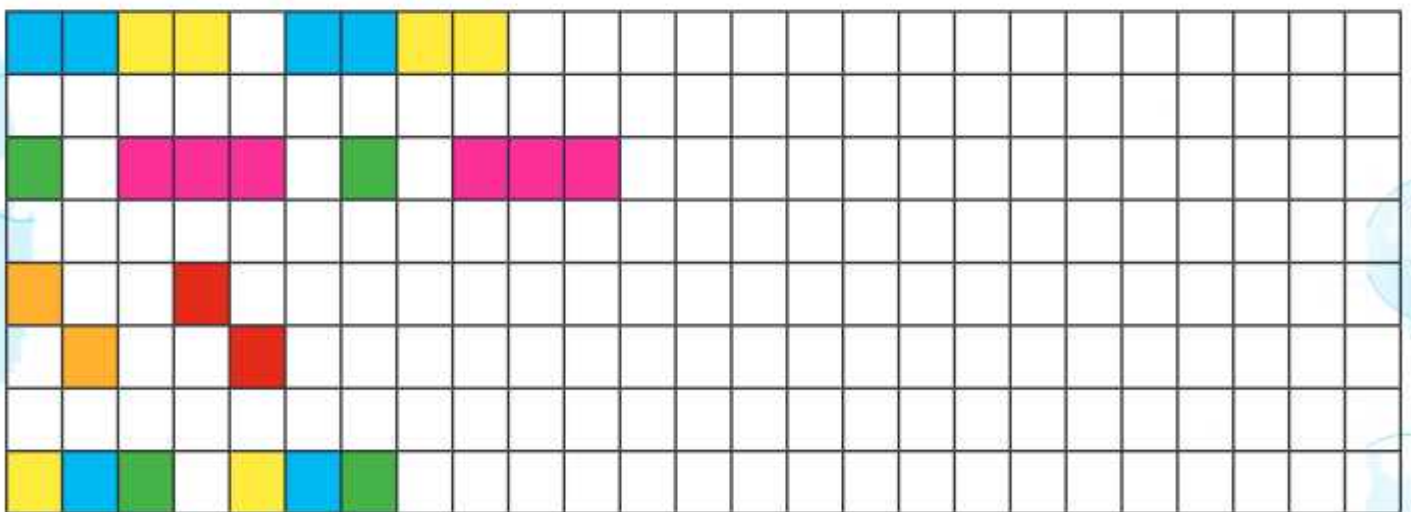
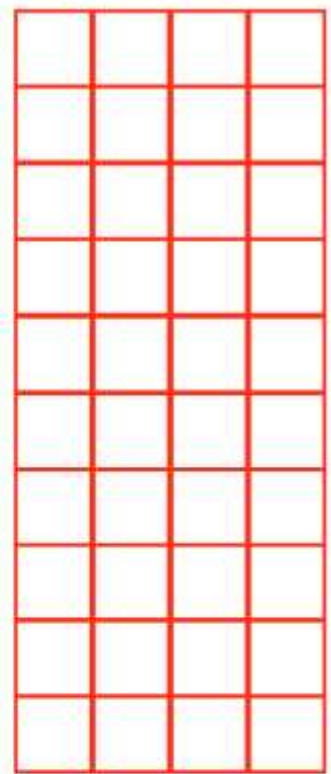
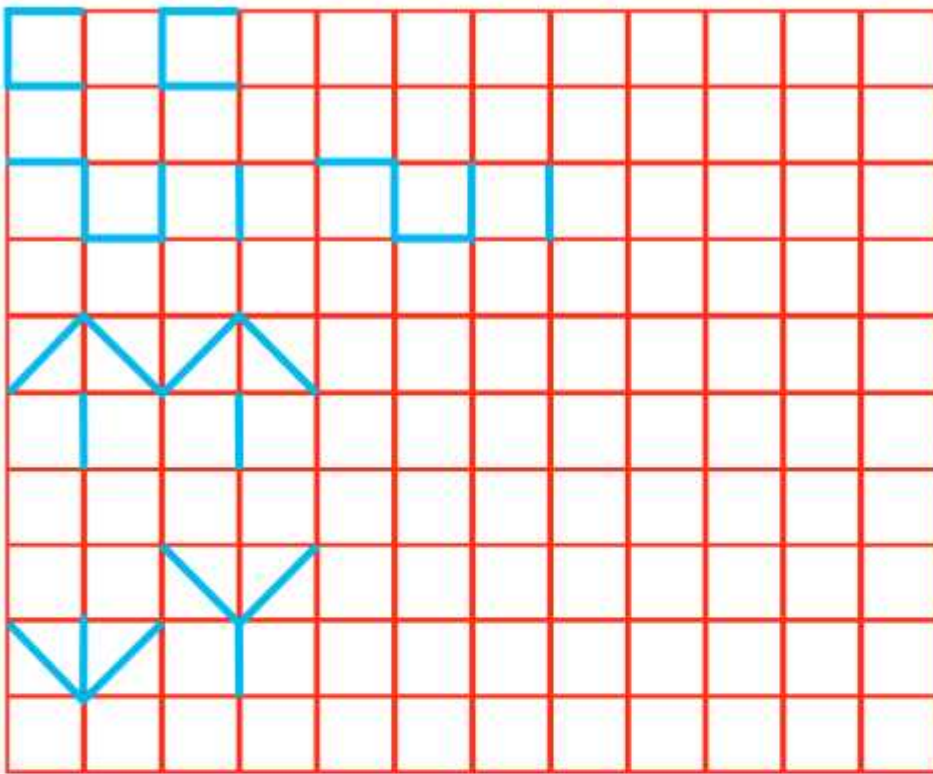
این شکل ها را با استفاده از پاستل رنگ آمیزی کن.

این شکل ها را با استفاده از آبرنگ رنگ آمیزی کن.

الگو را ادامه بده.

۱- کودک را راهنمایی کنید تا مانند گذشته الگو را ادامه بدهد سپس شکلی را که در هر الگو تکرار شده (پایه الگو) در سمت چپ

بکشد. این کار در اوایل کمی مشکل است.

●	▲	■
■	●	▲
▲	■	●

●	▲	■
●		■
	●	
▲		●

▲		■
	▲	●
●		▲

●	▲	■	■
●	■		■
	▲	●	■
▲	■	■	
■		■	▲

۱	۲	۳
۲	۱	۳
		۲

K	M	N
K		N
	K	
M	N	K

O	E	C
	C	E
C	E	O
E		

کودک را راهنمایی کنید ابتدا به جدول سمت چپ (اولی) نگاه کند سپس به شکل چیدن آنها در جدول دقت کند و جدول دومی را بر آن اساس کامل کند.

آنگاه جدول سوم را که دوتایی اول فرق می کند کامل کند.

در جدول اولی (۳×۴) خانه ها به شکل پیچیده تری چیده شده اند و ممکن است انجام آن از عهده تعداد کمی از کودکان بر آید. در جدول بعدی عددها حکم یک شکل را دارند و به هیچ وجه قصد ما شناخت عددها و خواندن آنها نیست. توضیح قبل از حل هر جدول

نظر کودک را به نماد کلیدهای بالای آن جلب نمایید.